

نگرانی حاکمیت و خواست مردم

محسن جلال پور

جامعه‌شناسان از وجود شکافی عمیق میان مردم و سیاست‌گذاران سخن می‌گویند و به‌نظر می‌رسد دلیل اصلی این شکاف، تفاوت‌در خیلی موارد تضاد فاحش میان دغدغه‌ها و اولویت‌اصلی تصمیم‌گیران با دغدغه‌ها و اولویت مردم است. اقتصاددانان معتقدند یکی از موانع اصلی توسعه و پیشرفت‌های متعارف و بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی در کشور همین شکاف در دغدغه‌های مردم و اولویت‌های مسوولان است. چند پدیده خاص سبب گسترش دامنه و عمق شکاف میان دغدغه‌ها و اولویت‌های اصلی مردم و مقامات کشور شده یا دست کم اینکه سبب ایجاد سوء تفاهم و سردرگمی و گیج شدن ذهن جامعه و حتی مسوولان کشور می‌شود و در نتیجه خود همین مساله سبب به هم ریختگی صحنه سیاست‌گذاری، اجراء فعالیت‌های اقتصادی و همچنین تشدید و تعمیق تنش‌های مزمن در کشور شده‌است. تنش‌هایی که در چنددهه گذشته همواره به‌عنوان عامل اخلاک‌ر فزای کسب و کار عمل کرده‌اند. این تنش‌ها را می‌شود در سه عنوان کلی دسته‌بندی کرد:

تنش بر سر سبک زندگی

بدون شک دخالت وسیع و عمیق در زندگی اقتصادی و اجتماعی مردم یکی از این تنش‌های مزمن در کشور است. وقتی دخالت حکومت در زندگی اقتصادی و اجتماعی مردم محدود باشد، شکاف میان دغدغه‌ها و اولویت‌های مردم و حاکمان چندان تعیین‌کننده و تنش‌آفرین نخواهد بود؛ اما وقتی این دخالت از گسترده‌گی و عمق بالایی برخوردار باشد شکاف مورد اشاره نیز تعیین‌کننده و تنش‌آفرین خواهد بود. بنابراین به جهت وسعت و عمق بالای دخالت حاکمیت در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی و حتی فردی مردم، شکاف میان دغدغه‌ها و اولویت‌های اصلی عموم مردم و تصمیم‌گیران اصلی کشور در اغلب شئون زندگی مردم حضور و ظهور دارد و دو قطعاً اثر گذار است و به همین دلیل گستره و عمق تنش‌های ناشی از شکاف مورد اشاره بالا است و در نتیجه فضای کسب و کار نیز تحت تأثیر آن، وضعیت نامناسب و بحرانی دارد.

تنش بر سر روابط خارجی

برخی از دغدغه‌ها و اولویت‌های اصلی مقامات به‌خصوص در حوزه روابط خارجی نه تنها دغدغه مردم ایران بلکه دغدغه بسیاری از سیاستمداران جهان است، اما باید در نظر داشت که ما این دغدغه را به‌شکل مناسبی اجرایی نکرده‌ایم. نتیجه اینکه وقتی مردم سر دوراهی انتخاب میان دغدغه‌های حاکمیت و دغدغه‌ها و اولویت‌های اصلی خود قرار می‌گیرند لزوماً انتخابی منطبق با خواست و حتی مصلحت حاکمیت در پیش نمی‌گیرند. بی‌توجهی به این نکته ظریف، سبب آشفتگی و اغتشاش و ابهام در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها شده و امر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی را از کارایی می‌اندازد. تشدید و تعمیق تنش در جامعه و به‌هم ریختگی فضای کسب و کار یکی از نتایج طبیعی این وضعیت است

تفاوت میان دغدغه‌های مردم و اولویت‌های مسوولان

وجود شکاف میان دغدغه‌ها و اولویت‌ها، مختص مردم و حاکمیت نیست، بلکه در درون ساختار حکمرانی نیز دغدغه‌ها و اولویت‌های اصلی بخش عمده افراد اعم از مدیر، کارشناس و کارمند در سطوح مختلف متفاوت از دغدغه‌ها و اولویت‌های اصلی تصمیم‌گیران ارشد کشور است. البته اصل مسأله وجود این شکاف نیست، بلکه مسأله اصلی این است که سیاستمداران ما وجود این شکاف را پنهان می‌کنند و گزارش‌ها، پیشنهادها، برنامه‌ریزی‌ها و اظهار نظرهای خود را منطبق با دغدغه‌ها و اولویت‌های مدنظر مسوولان تنظیم می‌کنند و روشن است که سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌هایی که محصول چنین افرادی باشد از کارایی و اثربخشی کافی چه در طراح‌ی و چه در اجرا برخوردار نخواهد بود. این پدیده از یک طرف سبب اتلاف مهارت‌ها، خلاقیت‌ها، توانمندی‌ها و تجارب کاری نیروی انسانی شاغل در حاکمیت می‌شود و از سوی دیگر سیگنال غلط به تصمیم‌گیران کشور می‌دهد. تشدید و تعمیق تنش در جامعه و به‌هم ریختگی فضای کسب و کار یکی از نتایج طبیعی این وضعیت است. در نهایت اینکه با وجود راه‌آمد‌های نفتی وسیع و کنترل آن توسط دولت، سیاستمداران ما به لحاظ اقتصادی خود را مستقل از مردم می‌دانند و به‌همین دلیل دغدغه‌ها و اولویت‌های اصلی خود را فارغ از اینکه دغدغه‌ها و اولویت‌های عموم مردم چیست، پیش می‌برند و غم‌انگیز اینکه با توزیع منابع نسل‌های فعلی و آتی در میان مردم به نوعی به آنان امتیاز می‌دهند تا به پیگیری دغدغه‌ها و اولویت‌هایی که منطبق با دغدغه‌ها و اولویت‌های اصلی آنها نیست، معترض نشوند.

چالش‌های عرضه نفت در بورس انرژی

بابک زنجانی تکثیر می‌شود؟

مهدی الباسی، روزنامه نگار

با جدی شدن تحریم‌های آمریکا بار دیگر توجه به راهکارهای دور زدن تحریم‌های اقتصادی به موضوع مورد توجه مسئولان سیاسی و اقتصادی کشور تبدیل شده است. تحریم‌های اقتصادی آمریکا علیه ایران دو وجه اساسی دارد و باقی تحریم‌ها چندان مهم نیستند زیرا از بدو پیروزی انقلاب اسلامی وجود دارند و اقتصاد ایران با آن خود کرده است. دو تحریم اصلی عبارتند از:

این دو شکل از تحریم اولین بار از سال ۱۳۹۱ به صورت جدی اجرا شد. در آن دوران، دولت محمود احمدی‌نژاد برای دور زدن این تحریم‌ها راهکارهای خاص خود را اجرایی کرد. در حوزه نفت برای دور زدن تحریم‌ها، ایده فروش نفت توسط بخش خصوصی مطرح شد. یکی از مجریان اصلی این ایده نیز بابک زنجانی بود. شیوه کار نیز به این نحو بود که بابک زنجانی در چند کشور و از جمله در مالزی یک شرکت خصوصی نفتی به ثبت رساند. همچنین در مالزی یک بانک تاسیس کرد. با امضا و مجوز وزیران دولت احمدی‌نژاد قرار بر این شد که محموله‌های نفتی در اختیار بابک زنجانی قرار بگیرد تا او تحت عنوان شرکت مالزیایی آن را در دریاهای

آزاد به فروش برسانند و پول آن به حساب بانک مالزیایی‌اش واریز شود و سپس از طریق بانک مالزیایی به ایران انتقال یابد، یعنی ظاهراً فروشنده نفت اصلاً بخش دولتی با خصوصی ایرانی نباشد و ظاهر امر این گونه باشد که فروشنده یک شرکت مالزیایی است و پول حاصل از فروش نفت نیز به بانک ظاهراً مالزیایی منتقل شود. اما در عمل نتیجه این شد که بابک زنجانی، محموله‌های نفتی را در اختیار گرفت و آنرا تحت عنوان شرکت مالزیایی فروخت و تاکنون پول آن را به وزارت نفت، پرداخت نکرده است.

این بار و پس از تحریم‌های نفتی ترامپ، دولت حسن روحانی شیوه‌ای دیگر را برای فروش نفت در پیش گرفته است: فروش نفت در بورس انرژی. این خبر را اولین بار اسحاق جهانگیری اعلام کرد و پس از آن مسئولان وزارت نفت نیز بارها بر این شیوه از فروش تاکید کرده‌اند. آخرین بار اواسط هفته گذشته بود که مدیرعامل شرکت ملی نفت از عرضه نفت در بورس انرژی از تاریخ شانزدهم مهر ماه امسال خبر داد. خبر عرضه نفت در بورس انرژی از بدو اعلام آن توسط اسحاق جهانگیری تا کنون با واکنش‌های متفاوتی همراه بوده است. در این خصوص نقدهای متعددی مطرح شد اما تا کنون دولت بر نظر خود اصرار ورزیده است. طرح عرضه نفت

خام در بورس، بارها مطرح اما ناکام مانده اما این بار و پس تحریم‌های ترامپ، تاکید معاون اول رییس جمهوری در میانه تیرماه امسال بر عرضه نفت خام در بورس به بخش خصوصی، بار دیگر توجهات به این طرح معطوف شده است. جهانگیری گفت: نفت خام ایران در بورس داخلی عرضه خواهد شد و بخش خصوصی می‌تواند به طور شفاف نفت بخرد و صادر کند. تلاش ما این خواهد بود که برای کاهش فروش نفت کاری کنیم که شعار آمریکا را به شکست بکشانیم و دولت در این زمینه برنامه ریزی کرده است. این دستورالعمل عرضه نفت در بورس انرژی هستیم که در برخی موارد، بازنگری خواهد شد.

مدیرعامل شرکت ملی نفت درباره تصمیم نهایی برای تسویه پول فروش نفت نیز اظهار داشت: دوباره در حال بررسی و بازنگری آن هستیم اما هنوز نهایی نشده است. نفت خام عرضه شده در بورس به صورت کامل برای صادرات اختصاص خواهد یافت.

عرضه نفت در بورس انرژی به خریداران ایرانی به قصد صادرات ایده به ظاهر مناسبی است اما آنچه ماجرا را نگران‌کننده می‌سازند تجربه شکست خورده دولت در تعیین دلار ۴۲۰۰ تومانی و

آیا دولتی که در مورد قیمت دلار ونحوه تخصیص و اجرای بودیهی ترین اصول اقتصادی نبود و رانتی عظیم و کم سابقه را شکل داد، می‌تواند در فروش نفت به بخش به اصطلاح خصوصی موفق باشد؟ از یاد نبریم که نفت حوزه‌ای است که میزان رانت موجود در آن به مراتب از دلار ۴۲۰۰ تومانی بیشتر است.

تخصیص ارز دولتی به وارد کنندگان است. وارد کنندگانی که متصل به بخش‌های گوناگون قدرت بودند و با دریافت نزدیک به ۳۰ میلیارد دلار به قیمت دولتی، با کالایی وارد نکردند یا اگر هم وارد کردند آن کالاها را به قیمت دلار آزاد در بازار به فروش رساندند. این تجربه شکست خورده دولت است که هر ناظری در مورد عرضه نفت در بورس انرژی نگران می‌کند. آیا دولتی که در مورد قیمت دلار و نحوه تخصیص آن، قادر به تشخیص و اجرای بدیهی ترین اصول اقتصادی نبود و رانتی عظیم و کم سابقه را شکل داد، می‌تواند در فروش نفت به بخش به اصطلاح خصوصی موفق

باشد؟ از یاد نبریم که نفت حوزه‌ای است که میزان رانت موجود در آن به مراتب از دلار ۴۲۰۰ تومانی بیشتر است.

در این خصوص چند نکته قابل توجه وجود دارد. توان مالی بخش خصوصی ایران در خرید نفت چقدر است؟ محموله‌های نفتی که روزانه صادر می‌شود بعضاً ارزش چند صد میلیون دلار دارد. کدام بخش خصوصی در ایران می‌تواند پول خرید چنین محموله‌هایی را بپردازد؟ آیا نباید نگران بود که بشار دیگر به بیهانه‌های گوناگون، نفت به صورت رایگان در اختیار خریداران به اصطلاح بخش خصوصی اما در واقع خصولتی و حاکمیتی قرار داده شود و آنان بار دیگر همچون تجربه بابک زنجانی از واریز وجه آن به خزانه دولت خودداری کنند؟ نباید فراموش کنیم که هیچ بخش خصوصی واقعی در ایران وجود ندارد که بتواند به‌هنگام خرید نفت در بورس انرژی، پول آنرا در همان زمان خرید به حساب خزانه واریز کند. اساساً در حوزه انرژی هیچ شرکت واقعاً خصوصی در ایران وجود ندارد. تمام شرکت‌های نفتی ایران خصولتی هستند. این شرکت‌ها به احتمال فراوان قادر به پرداخت بهای نفت به‌هنگام خرید هم نیستند و قطعاً تسویه وجه آنرا به پس از انجام صادرات موکول خواهند کرد. دولتی که به‌هنگام تحویل دلار ۴۲۰۰ تومانی نتوانست دریافت کنندگان را به وادرت کالا و فروش آن به قیمتی معادل دلار ۴۲۰۰ تومانی متقاعد کند، چگونه می‌خواهد و می‌تواند شرکت‌های

نفتی وابسته به بنیادها و نهادهای نیرومند اقتصادی و نظامی کشور را وادار سازد بهای نفتی که در اختیارشان قرار داده را به صورت کامل به خزانه بازگرداند؟ آیا رانت نفت کمتر از رانت دلار ۴۲۰۰ تومانی است یا رانت خواران در حوزه نفت و انرژی بر خلاف حوزه دلار، میل به رانت‌خواری‌شان کمتر است؟ هدف از عرضه نفت در بورس انرژی، عرضه آن به قصد صادرات است و نه مصرف داخلی. یعنی قرار است نفت و میعانات نفتی و گازی به افراد یا شرکت‌هایی ایرانی فروخته شود و خریدار نیز آنرا در خارج از کشور به اشخاصی دیگر بفروشد. سوال این است که چرا تاکنون شرایط

هدف از عرضه نفت در

بورس انرژی، عرضه آن

به قصد صادرات است و نه مصرف داخلی. یعنی

قرار است نفت و میعانات

نفتی و گازی به افراد یا

شرکت‌هایی ایرانی فروخته

شود و خریدار نیز آنرا در

خارج از کشور به اشخاصی

دیگر بفروشد. سوال این

است که چرا تاکنون شرایط

تسویه حساب نفت فروخته

شده در بورس انرژی به

روشنی و به صورت آشکار

بیان نمی‌شود؟

تسویه حساب نفت فروخته شده در بورس انرژی به روشنی و به صورت آشکار بیان نمی‌شود؟ نحوه تسویه

حساب نفت عرضه شده در بورس انرژی چگونه است؟ خریدار به چه صورت باید پول نفت را بپردازد؟ چند در صد پول را به صورت ریالی و چند در صد آن را به صورت دلاری پرداخت می‌کند؟ برای پرداخت بخش ریالی، هر دلار معادل چند دلار محاسبه خواهد شد؟ ۴۲۰۰ تومان؟ قیمت سامانه نیما؟ یا قیمت بازار آزاد؟ خریدار در بورس کالا مبلغ دلاری را چگونه خواهد پرداخت؟ به محض خرید از بورس انرژی یا پس از فروش آن در بازارهای جهانی؟ چه تضمین‌هایی برای دریافت پول اخذ خواهد شد؟ اندازه و حجم محموله‌ها به هر خریدار چقدر است؟ اگر شرکت به اصطلاح خصوصی و واقع خصولتی ایران نیز در لیست تحریم‌ها نفتی آمریکاً قرار گرفت و قادر به فروش نفت در بازارهای جهانی نبود، با چه مکانیسمی باید نفت را به دولت بازگرداند. خریدار باید نفت خریداری شده در بورس انرژی را به چه قیمتی در بازارهای جهانی بفروشد؟ و اگر مدعی شد به قیمتی کمتر در آبهای آزاد فروخته، رقم مورد ادعایش چگونه راستی‌آزمایی می‌شود؟ این پرسش‌ها و پرسش‌هایی از این دست، مواردی است که اگر به درستی و به صورت کاملاً شفاف، پاسخ داده نشود، بار دیگر شاهد پدیده بابک زنجانی‌ها خواهیم بود اما این بار در ابعاد گسترده‌تر و حجم فسادی بیشتر از دلار ۴۲۰۰ تومانی.

خبر

نویخت اعلام کرد:

تصویب برداشت ۲۰۰۰میلیارد تومان از صندوق توسعه ملی

شده و موجود است اقدام کنند. البته مدیران استان قزوین می‌توانند با استفاده از این اعتبار تا سقف ۱۰۰ هزار واحد مسکونی را در بافت فرسوده نوسازی و ۵۰ هزار مسکن روستایی احداث کنند.

مدیران استان و نماینده عالی دولت در قزوین می‌توانند برای جذب سهم خود از ۶۵۰ هزار میلیارد ریال اعتبار که با همکاری نمایندگان مجلس شورای در تبصره ۱۸ برای تولید و اشتغال در ۱۴ برنامه مصوب

سیاست‌های سنجیده از این شرایط عبور خواهیم کرد. نویخت تصریح کرد: قطعاً باید تلاش بیشتر در بانک مرکزی مبنی بر شرایط مطلوب در زمینه وضعیت بازار ارز و پول ایجاد شود که امیدواریم در آینده نه چندان دور به این هدف دست یابیم.

معاون رئیس جمهور یادآور شد: در این شرایط سخت با تدابیر دولت، سیاست‌های مالی کشور در حوزه اعتبارات هزینهای اجرا و ۲۷۰ هزار میلیارد ریال نیز برای طرح‌های عمرانی پرداخت شده است. در حوزه تخصیص منابع و اعتبارات نیز امسال نسبت به سال گذشته ۴۰ درصد در پرداخت‌ها رشد داشته‌ایم.

نویخت گفت: تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌های استان قزوین در بخش‌های راه، آب و راه آهن جزو وظایف ماست و در این زمینه در آینده نزدیک اقدام خواهیم کرد.

مشابه سال‌های گذشته یک ماه جلوتر است. نویخت خاطر نشان کرد: علیرغم تبلیغات دشمن، وضعیت ذخایر ارزی و پولی در کشور مناسب است و تاکنون با وجود تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی همه یارانه‌ها حتی بدون تأخیر یک روزه پرداخت شده است.

معاون رئیس‌جمهور ادامه داد: در پرداخت حقوق و مزایای کارکنان دولت هم تاکنون مشکلی نداشتیم و تا شهریور ماه امسال ۳۶ هزار میلیارد ریال از پاداش بازنشستگی فرهنگیان پرداخت شده است. وی اضافه کرد: پرداخت پساداش بازنشستگی سایر دستگاه‌ها از جمله علوم

پزشکی نیز در دستور کار قرار دارد.

رئیس سازمان برنامه و بودجه ادامه داد: با توجه به تحریم‌ها و تکانه‌هایی که وجود دارد باید پذیرفت که اقتصاد کشور در وضعیت دشواری قرار دارد که با تلاش، سرعت و

معاون رئیس‌جمهور اعلام کرد: اعتبار ۲۰ هزار میلیارد ریالی دیگر توسط شورای عالی سه قوه برای برداشت از صندوق توسعه ملی تصویب شده است که می‌توان از آن برای حفظ اشتغال موجود، احیای بافت فرسوده، تقویت بخش گردشگری در استان‌ها استفاده کرد که این پول هم‌اینگ موجود است و ربطی به خزانه، مالیات و تحریم ندارد. محمداقبر نویخت – معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه، در نشست شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان قزوین، اظهار کرد: در نیمه اول امسال نسبت به مدت مشابه سال گذشته شاهد رشد ۴۰۰ درصدی تخصیص اعتبارات عمرانی بوده‌ایم.

وی افزود: طبق برنامه‌ریزی صورت گرفته قول مساعد خواهیم داد که تمام مطالبات ۱۲۶ هزار میلیارد ریالی گندم کاران در خرید تضمینی گندم را تا پایان مهرماه تسویه کنیم که البته این میزان پرداختی نسبت به مدت